

INFORMACIJE

so lahko zlato ali pa »trompetengold«. Če nimamo pri roki instrumentov, nam plemenitost kovine običajno dokaže šele čas, ki teče, teče, vse prehitro teče. Tako približno odgovarjam znancem in prijateljem, ki me vse pogostejše sprašujejo, kako da najinim prispevkom v časopisu Naš čas nihče ne odgovarja ali ugovarja. Običajno dodam še dve razlagi tega pojava: ali imava kot nestrokovnjaka v vsem prav (in je torej težko odgovarjati) ali pa otresava takšne neslanosti, da je bolje vse skupaj pustiti pri miru. Vsekakor pa vem, da od tistih, ki molčijo namerno, tako in tako ni pričakovati pomoči; tisti, ki to delajo nenaumno, pa imajo gotovo prave razloge.

Izhodišče današnjega pisanja mi bo 5. točka prejšnjega zapisa o ekološkem informacijskem sistemu TEŠ (v nadaljevanju EIS). Naj ponovim: v TEŠ že lep čas tečejo štirje ekološki projekti, za kar velja največjemu onesnaževalcu v Šaleški dolini in enemu največjih v republiki (v ozračje emitira TEŠ nekaj manj kot 50 % vsega SO₂ v Sloveniji) izreči priznanje. Ob tem bi želel biti otročje navdušen, saj se navsezadnje nekaj le premika. Pa vendar ni vse tako rožnato. Najdlje je od vseh projektov prijadral prav EIS, kar je vsekakor in vsestransko simptomatično. (Na)glavni cilj tega projekta je namreč »pridobiti popolnejšo ekološko informacijo na vplivnem območju TEŠ (Nč, 12.2.1987). V preprostem jeziku in malo prevedeno to pomeni željo, vzpostaviti nekakšno obveščevalno mržo, ki bi TEŠ neprestano seznanjala s podatki o koncentraciji škodljivih snovi v ozračju.

Naj kar takoj povem, da se mi to zdi zelo zanimivo. V času, ko je več kot jasno, da gozdovi v Šaleški dolini in Sloveniji pospešeno umirajo prav zaradi TEŠ, bomo za drage denarje (133 starih milijard po cenah v februarju 87) postavili sistem, ki bo dokazoval to, kar je že dokazano: da

okolje katastrofalno propada. Ali pa bo predvideni mehanizem uničevanje morda preprečeval? Tega ne verjamem in to bom tudi poizkusil dokazati. Trdno sem namreč prepričan, da lahko uničevanje življenja prepreči le takojšnja namestitve čistilnih naprav, ne pa (problematično) merjenje negativnih učinkov produkcije električne energije. Poglejte, kaj se je na primer zapisalo predstavniku TEŠ: »... dovoljene koncentracije so pa v višjih legah občasno ob inverzijah močno presežene, kar se tudi pozna na gozdovih.« Pozna? Rekel bi, da gozdovi umirajo, ne pa, da se jim nekaj pozna! To je tako, kot če bi o mrtvecu rekli, da se mu pozna, da ni več živ!

Kljub izrečeni pohvali TEŠ (EGS) želim preprečiti evforične občutke in nekritično sprejemanje ponujenega. Potrebno je namreč vedeti najmanj dvoje: da je, prvič, projekt eno, njegova uresničitev pa drugo, in drugič, da ni nujno, da bodo zastavljeni načrti prinesli najboljše rešitve za učinkovito zmanjšanje uničevanja okolja. Vsekakor pa je vzneseno ploskanje odveč tudi zaradi tega, ker TEŠ (EGS) ukrepov ne pripravlja zaradi ljubezni do narave in ljudi, temveč zato, ker ga k temu zavezujejo družbeni plani in zakonodaje. Še posebej Zakon o varstvu zraka, ki je bil sprejet leta 1975 (!). S tem v zvezi je koristno ponovno opozoriti na nesporno dejstvo, da TEŠ IV obratuje brez uporabnega dovoljenja od leta 1977, ko je bil zgrajen. Poizkusite zgraditi hišo na črno.

Toda pojdimo k projektu EIS. Kot rečeno, naj bi ta nudil popolnejšo ekološko informacijo na vplivnem območju TEŠ. Zanimiva je že označba »popolnejša«, ki nas želi presenetiti z dejstvom, da je današnja informacija popolna, jutrišnja pa bo še bolj popolna. Kar precej drag prehod od popolnega k popolnejšemu, ali ne? Toda kakorkoli že, ta »osnovni« cilj projekta EIS me sili k razmišljanju. Tako dvomim v trditev, da bo mogoče s predvidenim instrumentarijem pridobiti »popolnejšo« ekološko informacijo na vplivnem območju TEŠ. Šest avtomatskih merilnih po-

staj bi merilo imisijo škodljivih snovi le na območju občine Velenje, že dolgo pa je znano, da termoeenergetski objekti onesnažujejo na velike razdalje. Vplivno območje TEŠ sega torej zelo zelo daleč čez občinske meje.

Značilno je, da se EIS ukvarja predvsem z imisijo (onesnaženostjo zraka), manj pa z emisijo (onesnaževanjem zraka). To je toliko bolj nenavadno, ker Zakon o varstvu zraka OZD nalaga, da stalno nadzorujejo onesnaževanje, da so dolžne objekte, obrate ali naprave, ki v zrak izpuščajo škodljive snovi preko dovoljene meje, preurediti, da so dolžne uporabljati in vzdrževati objekte tako, da niso preokračene s predpisi določene meje količin in koncentracij škodljivih snovi, ki se smejo spuščati v zrak. V Zakonu nič o tem, da bi OZD morale in smele meriti onesnaženost (imisijo) zraka. Prav nasprotno: strokovno nadzorstvo nad izpuščanjem škodljivih snovi in nad onesnaženostjo so po Zakonu dolžne opravljati strokovne organizacije in zavodi. Zakaj to poudarjam? Zato, ker je nenavadno, da onesnaževalec sam meri in nadzoruje učinke svojega onesnaževanja. Ne da bi vnaprej dvomil v poštenost in dobronamernost nameščencev Elektrarne – izkušnje me pač učijo, da je mogoče predvideti okoliščine, ko bi se TEŠ znašle v skušnjavi, da zaradi »višjih« interesov EIS zataji, odpove itd.

In kaj potem?